

KOLO

ANSAMBL NARODNIH IGARA SRBIJE * ENSEMBLE DE DANSES POPULAIRES DE SERBIE

Beograd, 14.1.1957

Broj 33
....

KOMISIJA ZA KULTURNE VEZE SA INOSTRANSTVOM
Beograd

Po završetku turneje Ansambla narodnih igara Srbije "Kolo" u Kanadi i SAD, u prilogu dostavljamo vam izveštaj sa turneje direktora "Kola" drugarice Svovran, zatim iskaz direktora "Kola" o nastalom sporu sa preduzećem "Turist" Express, iz Beograda, sa svim pripadajućim priložima.

Drugarski vas pozdravljamo.

S.f.s.n.!

Direktor

Olga Skovran
Olga Skovran

4 priloga

1/II, 10/59
[Handwritten signature]

I s k a z Olge Skovran, direktora "Kola", u vezi spora sa preduzećem "Turist Express", na turneji po Americi.

Ansambl narodnih igara "Kolo" već je nekoliko godina unazad imao realne ponude za gostovanje u Americi. I sam Hurok, američki menadžer, koji je "Kolo" angažovao ove jeseni, još 1952 ponudio je "Kolu" angažman, ali do realizacije nije moglo da dodje jer i on kao i ostali zainteresovani menadžeri tražio je da "Kolo" o svom trošku dodje do Amerike, a sa ponudjenim honorarima u samoj Americi "Kolo" bi moglo na kraju turneje da amortizuje i putne troškove. No trebalo je imati novaca za put, a "Kolo" sa ovako velikom sumom nije raspolagalo. Na gostovanju "Kola" u Americi radili su veoma mnogo i naša Ambasada u Njujorku, kao i Informacioni centar, kao na značajnom poduhvatu koji bi ~~u~~ propagandnom smislu za našu zemlju bio vrlo koristan. Mišljenja su bila / a to je bilo mišljenje i našeg ambasadora Matesa / da bi naša Vlada i Izvršno veće Srbije ili Jugoslavije trebalo da pomognu da se ostvari ovakvo gostovanje. "Kolo" se u tom smislu, a sa podrškom Komisije za kulturne veze sa inostranstvom i obratilo za ovakvu pomoć, odnosno pozajmicu, ali je bilo odbijeno.

1954 godine "Kolo" je ponovo preko našeg Informacionog centra u Njujorku dobilo ponudu preko američkog menadžera Rosenwalda, ali su opet putni troškovi bili u pitanju. Za ovaj slučaj saznalo je turističko preduzeće "Turist Express" iz Beograda i pozvalo direktora "Kola" na sastanak kom prilikom su se ponudili da oni finansiraju ovo gostovanje. Njihovi /tadašnji direktor Kondić/ argumenti bili su sledeći : "Turist Express" kao turističko preduzeće želi da ovo gostovanje "Kola" ~~da~~ iskoristi i u svrhu propagiranja turizma zemlje i u svrhu svojih turističkih planova i da oni imaju materijalne mogućnosti da prime na sebe i eventualni rizik. "Kolo" je ovakvu ponudu primilo a sa saglasnošću Komisije za kulturne veze sa inostranstvom. U tom cilju generalni zastupnik "Kola", "Jugokonzert" iz Beograda, koji nije bio sklon i u mogućnosti da finansira ovo gostovanje, saglasio se da "Turist Express" sprovede u potpunosti ~~svu~~ organizaciju ove turneje "Kola" po Americi. Ovu odluku "Turist Expressa" pozdravio je i naš Informacioni centar u Njujorku, no savetovao je da se ne potpiše odmah ugovor sa Rosenwaldom, koji kao trećerazredni menadžer u Americi ne daje dovoljno garancije za uspešno gostovanje, već da se vidi mogućnost sa menadžerom Hurokom, kao prvom kućom ove vrste u Americi. /Da je ova sugestija Informacionog centra bila ispravna svedoči i turneja "Taneca" iz Skoplja, čija se turneja u organizaciji pomenutog Rosenwalda završila sa materijalnim ~~a~~ neuspehom ./ Američki menadžer Hurok, kada je saznao za mogućnost dolaska "Kola" u Ameriku, ponovo je dao svoju ponudu. "Kolo" je tada celokupni posao pregovaranja i zaključivanja posla sa Hurokom, predalo "Turist Expressu", kao jedinom zastupniku za Ameriku. "Kolo" i "Turist Express" svoje međusobne odnose regulisali su posebnim ugovorom.

Od prvog međusobnog ugovora, koje je "Kolo" sačinilo sa "Turist Expressom", sa tadašnjim direktorom Kondićem i njegovim pomoćnikom Gruborovićem do poslednjeg, koji je potpisan uoči samog polaska u Ameriku, sa sadašnjim direktorom Ljubićem, bilo je više izmena i dopuna ugovora, koje su uvek

imale tendenciju, od strane "Turist Expressa", smanjivanje pozicija "Kola" a poboljšavanje i obezbedjenje pozicija "Turist Expressa". "Kolo" je sa svoje strane pristajalo na ove ustupke iz želje da se zaista dodje do jedne realne kalkulacije, što znači da se od honorara koje menadžer Hurok daje prvenstveno imaju pokriti svi devizni rashodi, a to su putni troškovi i dnevnice članovima, te da se ne dogodi da se na put podje sa sumnjom u pokriće svih ovih troškova. Tako je "Kolo" pristalo da se i televizijsko snimanje od \$ 6.000.-, a koje je Hurok garantovao, računa kao redovni prihod, što u ranijim ugovorima nije bilo predviđeno. /Televizijska, radio snimanja, kao i snimanja na ploče vrše se van redovno predviđenih koncerata i zahtevaju poseban napor u slobodnom vremenu izvođača i normalno ne smatraju se kao redovni prihodi od priredaba, mada obično samo jedan deo ide u ime nagrade izvođačima za poseban napor, dok veći deo ide u korist ustanove./

Prema ugovoru "Turist Expressa" sa menadžerom Hurokom /a koji od strane "Turist Expressa" nikad nije bio stavljen na uvid "Kolu"/, Hurok bi imao da plati za 12 nedelja gostovanja po \$ 6.000.- nedeljno za redovne koncerte, stim što bi se "Kolo" imalo zadržati u SAD 13 nedelja, t. j. do kraja decembra 1956 godine, zbog jedne božićne nedelje za vreme koje ne daju se pretstave, dakle \$ 72.000.- za redovne koncerte i \$ 6.000.- za dve kraće televizije, sveukupno \$ 78.000.- . Ova svota imala se smatrati kao redovan prihod ove turneje. Na osnovu kalkulacija "Turist Expressa" iz ovih prihoda imali bi se pokriti putni troškovi za 50 članova /48 iz "Kola" i 2 iz "Turist Expressa"/ i dnevnice za 45 ljudi /44 "Kolo" i 1 "Turist Express"/ za 13 nedelja boravka u SAD. Kako je Hurok na sastanku u Londonu pretstavniku "Turist Expressa" drugarici Miri Benet, prema njenoj izjavi, nasigurno obećao jednu veliku televiziju od \$ 6.000.-, što se imalo računati kao vanredan prihod, to bi se iz ove sume imale platiti dnevnice još za 4 neophodno potrebna igrača "Kola" i još jednog pretstavnika "Turist Expressa".

"Kolo" je u ovom smislu i potpisalo ugovor sa "Turist Expressom" verujući da će se pored redovnih prihoda ostvariti i vanredni prihodi i da će svi članovi dobiti svoje zakonom određene dnevnice od \$ 12.- tokom cele turneje. Da je i "Turist Express" bio ovog uverenja dokaz je da u međusobnom ugovoru nigde nema ni pomena o tome ko će platiti dnevnice članovima koji padaju na teret vanrednih prihoda u slučaju da se ovi prihodi ne ostvare, o čemu nikad nije bilo govora ni na međusobnim sastancima. Naprotiv, u ugovoru se kategorički kaže da će ovi članovi biti plaćeni od vanrednih prihoda, znači na njih je i "Turist Express" kao zastupnik "Kola" i saugovorač sa Hurokom nasigurno računao. Da je "Turist Express" predočio "Kolu" mogućnost izostajanja ovih prihoda i svoj kasniji stav da četiri člana "Kola" u tom slučaju moraju pasti na teret dnevnica ostalih 44 člana, "Kolo" bi dobro promislilo da li da pristane na to ili bi bar tražilo saglasnost ova 44 člana da se u tom slučaju odreknu dela svojih dnevnica u korist ona četiri člana. Pitanje dnevnica ova četiri člana je u toku gostovanja postalo osnovni razlog kasnijeg spora između "Turist Expressa" i "Kola".

Kada je g. Perper, pretstavnik menadžera Huroka, koji je pratio "Kolo" na putu po SAD, izjavio da do predviđene velike vanredne televizije verovatno neće doći "iz političkih razloga", pitanje isplate dnevnica za četiri člana došlo je do izražaja.

Stav pretstavnik "Turist Expressa", drugarice Mirë Benet, bio je od prvog momenta da u tom slučaju "Turist Expressa" se ništa ne tiču dnevnice za 4 člana "Kola" i da će u tom slučaju isplatiti dnevnice samo za 44 člana. Uprava "Kola" nije mogla da se složi sa ovom situacijom, vrlo dobrom za "Turist Express" a slabom za članove "Kola", i zahtevala je od Mire Benet da kao menedžer i zastupnik "Kola" ispuni obaveze prema "Kolu" i da nastoji da se ostvare i potrebni vanredni prihodi, ako ne velikom televizijskom, onda bar nekim radio snimanjem ili snimanjem za ploče itd., te da se na ovaj način to pitanje reši. Naime, postavilo se i pitanje ko može i sa kojim pravom da članovima smanjuje zakonom određene dnevnice, kao i pitanje da nije moguće da 4 člana ostanu za čitavo vreme gostovanja od tri meseca bez ikakvih dnevnica, a samo "Kolo" kao budžetska ustanova ne raspolaže posebnim sredstvima za ove isplate. Naročito podvlačimo da je "Turist Express" ugovorom isključio "Kolo" a za sebe zadržao sva prava ugovaranja svih vanrednih nastupa za period od 150 dana, prema tome i bio je dužan da te svoje obaveze i izvrši.

Pri kraju drugog meseca gostovanja stvari su uzele sasvim drugi obrt i da je bilo dobre volje i razumevanja, sva sporna pitanja mogla su se rešiti na potpuno zadovoljstvo i jedne i druge strane.

Kada je pretstavnik menedžera Huroka, g. Perper, izjavio da postoji mogućnost da menedžer Hurok skрати turneju na 11 nedelja, a da to naravno neće uticati na isplatu svih postojećih ugovornih obaveza prema "Turist-Expressu", nastalo je olakšanje i izgled boljeg finansijskog ishoda za "Turist Express", odnosno za "Kolo". Skraćivanjem boravka u SAD od 13 na 11 nedelja /za pune dve nedelje/ a primanjem svih potraživanja od američkog menedžera, pojavio bi se jedan nepredviđeni prihod koji bi svakako mogao da pokrije sve rashode kao i sve dnevnice za ukupan broj članova za 11 nedelja boravka. Pretstavnici "Turist Expressa" Mira Benet i Aca Karamarković su tom prilikom izjavili odmah da bi takav ishod bio vrlo dobar i da će u tom slučaju tako i da postupe. Dolaskom Ansambla u Njujork, 11 decembra 1956, menedžer Hurok u ovom smislu je i dao predlog drugarici Miri Benet. Pre davanja svoje saglasnosti u ovom smislu g. Huroku, Mira Benet morala je da zatraži neminovno i saglasnost "Kola", pošto se "Turist Express" ugovorom obavezao "Kolu" na turneju od 12 nedelja, odnosno na boravak u SAD do kraja 1956 godine / 13 nedelja /. U međusobnom sporazumu, koji su potpisali Mira Benet od strane "Turist-Expressa" i Olga Skovran od strane "Kola", saglasili su se da se prihvati Hurokov predlog ali pod uslovom da se iz nepredviđenog prihoda, koji je nastao skraćivanjem boravka "Kola" za dve nedelje u SAD, imaju isplatiti dnevnice za sve članove /48 iz "Kola" i 2 iz "Turist Expressa/. Direktor "Kola" je o ovome izvestio i sve članove "Kola" što je bilo primljeno sa odobravanjem. Za ovaj novi sporazum između pretstavnik "Turist Expressa" i "Kola", a koji je nastao zbog novih i izmenjenih uslova prema prvobitnom ugovoru, uprava "Kola" je smatrala da, kao što je Mira Benet bila kompetentna da pregovara i potpiše novi sporazum sa Hurokom, da je isto tako bila kompetentna da ga potpiše i sa pretstavnikom "Kola". Međutim, sutradan Mira Benet je izjavila da je o ovom novom sporazumu izvestila svoje preduzeće u Beogradu, tražeći njegovu saglasnost, izjavivši takodje da će ona ipak ostati pri svome ranijem stavu ./.

naime da će isplatiti dnevnice prema novom sporazumu. Tom prilikom se pozivala i na svoju svest komunista i na osećajja socijalističke pravde. Sa ovakvim stavom se složio i drugi predstavnik "Turist Expressa" drug Aca Karamarković. Valja napomenuti da prilikom potpisivanja ovog sporazuma nije bilo ni reči o tome da će preko svog potpisa Mira Benet tražiti naknadno još i odobrenje svog preduzeća iz Beograda, jer u tom slučaju bilo bi iluzorno prethodno potpisivanja sporazuma i od strane direktora "Kola", kao i ceo sporazum. Kako je Mira Benet objasnila svome preduzeću nove momente nastale sa menadžerom Hurokom, kao i da li je spomenula da je potpisala novi sporazum sa "Kolom" kao ravnopravni partner sa direktorom "Kola", nije poznato. Poznato je samo da je iz Beograda došao negativan odgovor. Tada je Mira Benet ~~knjiz~~ izjavila da nemože isplatiti dnevnice za četiri čoveka prema novom sporazumu i pored toga što ga je potpisala. Uprava "Kola" je razmotrila ovu novu situaciju na sastanku sa članovima svoga Saveta i donela je odluku da se obrati za savet i pomoć generalnom konzulu FNRJ, u Njujorku, drugu Liliću. Drug konzul je detaljno ispitaio ceo spor i doneo je u pismenoj formi svoje konciliatorno mišljenje, naime da se iz nepredvidjenog prihoda nastalog skraćanjem turneje imaju prvenstveno isplatiti dnevnice svima članovima "Kola" koji su svojim zalaganjem doprineli da se ova turneja uspešno sprovede. /Akt br. 1866/56 od 18.12.56 izdat od izdat od Generalnog konzulata u Njujorku, u celini se prilaže./ No, Mira Benet nije prihvatila ovo mišljenje Konzulata, izjavivši da bi ona mogla po istom da postupi i da ga izvrši samo na izričito naredjenje Konzulata u tom smislu. Na predlog drugog konzula zatražen je telefonski razgovor sa direktorom preduzeća "Turist Expressa", u Beogradu, drugom Ljubićem, kome je iznesen ovakav stav i mišljenje Konzulata u Njujorku, no direktor Ljubić je ipak ostao pri svojoj ranijoj odluci t. j. da se isplate imaju vršiti prema starom ugovoru, negirajući time novi sporazum između opunomoćenog predstavnika "Turist Expressa", drugarice Mire Benet i direktora "Kola". Na to je drug Lilić ~~je~~ izdao i traženo naredjenje drugarici Miri Benet, koja je tom prilikom izjavila da će postupiti po njegovom naredjenju, izjavivši takodje da će ovu isplatu izvršiti u avionu na putu za Evropu. Medjutim u samom avionu drugarica Benet ponovo je uskratila isplatu ostavši pri svom prvobitnom stavu. Ovo je učinila verovatno zbog toga što su svi članovi blagovremeno i na miru otputovali, a konzul je nju činio odgovornom ako se ma što dogodi /U prilogu akt Generalnog konzulata br. Sl. od 19/12/56 /. Ovakav stav drugarice Benet ne samo da je revoltirao članove "Kola", jer su se osetili prevarenim i bespomoćnim, nego ih je i uvredio. Članovi "Kola" su dosada već mnogo puta pokazali ~~sve~~ nivo svoje političke svesti i nikada ne bi učinili ništa što bi moglo da ukalja čast zemlje kao i svoje ustanove i nije bilo potrebno stalno obmanjivanje i zavaravanje članova kao da su to nedorasla i nesvesna deca. Primera radi članovi "Kola" su bez daljnijega pred američkim sindikatima potpisali da su izmireni sa svim svojim dnevnicama u SAD iako to nije bio slučaj.

Uprava "Kola", kao i članovi, u celom ovom slučaju su se borili jedino za svoja osnovna prava - prava radnog čoveka da za svoj rad bude zakonski isplaćen. Sa ovakvim tretmanom, i to koji ne dolazi od kapitalističkog američkog menadžera, koji je na ovoj turneji verovatno imao i gubitaka, ali je ipak svoje finansijske obaveze izvršio, već potiče od jednog preduzeća iz socijalističke zemlje koje nije pokazalo nikakvo razumevanje za napore ljudi koji su se svim svojim silama založili da dostojno reprezentuju svoju zemlju - naši članovi su bili duboko razočarani. -/-

Kakav su umetnički uspeh članovi "Kola" na ovoj turneji postigli, kakav moralni i politički, to neka kažu mnogobrojne pohvalne kritike američkih listova, kao i naši pretstavnici u SAD. Na ovoj turneji, koja je bila toliko naporna da se jedva mogla izdržati, "Kolo" je prevalilo oko 43.000 km., posetilo 43 američka i kanadska grada i dalo 56 koncerata. Igrači su često nastupali i božesni, sa temperaturom od preko 38 i požrtvovano davali sve od sebe. Utoliko je bolniji i neshvatljiviji stav jenog čoveka koji je sve ovo video i u ovo se uverio, kao i jednog našeg preduzeća koje ima pretenzije da i nadalje "zastupa" naše umetnike u inostranstvu. U svojim postupcima je drugarica Mira Benet, za vreme povratka u zemlju u Kanadi, otišla je tako daleko da je od direktora "Kola" zatražila da joj potpiše da članovi "Kola" odbijaju da nastave put za zemlju ukoliko im se dnevnicе ne isplate, a tada bi im ona dnevnicе isplatila, - međjutim članovi "Kola" i direktor su ovakvu imputiranu ponudu sa gnušanjem odbili.

Svi članovi "Kola" vratili su se u zemlju. Društarski su svoje dnevnicе podelili sa onom četvoricom bez dnevnicа, no ne smatraju da treba da na ovome oстане. Savet Ansambla, koji je po povratku "Kola" detaljno razmotrio ovaj spor, smatra da treba sa ovim slučajem da upozna sve one koji u ovom slučaju treba da kažu svoju reč, da se i drugim našim umetnicima ne dogodi da postanu sretstvo za ostvarivanje profita ma po koju cenu. I samo "Kolo" kao ustanova uvek se i dosad staralo, kolikogod je to bilo moguće, da ostvari prihode i u devizama. I u ovom slučaju, takodje, jer bi i samo "Kolo", kad bi se ova turneja završila sa suficitom, imalo desvoga deviznog prihoda a prema zaključenom ugovoru sa "Turist Expressom" ne nikako ne po cenu i na račun onih koji su te prihode svojim svesrdnim zalaganjem i ostvarili, jer to nije ni u skladu sa našim socijalističkim shvatanjima pravičnosti.

S.f.s.n.!

Beograd, 7 januar 1957

Direktor
Ansambla narodnih igara Srbije "Kolo"

Olga Skovran
Olga Skovran

Priloga : 1-3.